

Gevangen in de wereld van de roos

De Bredase filmmaker Ton van Zantvoort maakte in Kenia een film over de schaduwzijde van de wereldwijde bloemenindustrie. Vrijdag beleeft *A Blooming Business* zijn Nederlandse première op het Film Festival Breda.

door
Domien Huijbregts
domien.huijbregts@bndestem.nl

Als God het wil, vertelt Jane, zitten haar kinderen op een dag op een school in Zwitserland. Maar wie ziet wat voor leven zij lijdt, vreest dat dat misschien altijd wel een droom zal blijven. Jane is één van de 300.000 Kenianen die werkzaam zijn in de bloemenindustrie in het land. Jaarlijks wordt er voor zo'n 400 miljoen euro aan bloemen, vooral rozen, geëxporteerd. Een aanzienlijk deel daarvan komt terecht op de bloemenveiling in Aalsmeer. De Bredase filmmaker en kunstenaar Ton van Zantvoort (Heesch, 1979) portretteerde in het Afrikaanse land werknemers en oud-werknemers van de tientallen bloemenbedrijven rond het stadje Naivas-ha. De levens die hij op ingetogen en liefdevolle wijze in beeld brengt, zijn stuk voor stuk schrijnend. De alleenstaande moeder Jane werkt dagen van soms wel zeventien uur om haar vier kinderen te kunnen voeden. Het werk betaalt slecht en is gevaarlijk: dagelijks wordt ze blootgesteld aan de zware chemicaliën die nodig zijn om de bloemen te beschermen. Managers en opzichters dwingen haar en haar vrouwelijke collega's tot seks. Wie protesteert bekoopt dat met haar baan. Door het hanteren van een zwarte

lijst komt, wie eenmaal heeft geproefd, bij geen enkel bedrijf in de omgeving meer binnen. Ook buiten de muren van de miljoenenindustrie vallen slachtoffers. Zoals de visser Kennedy. Met een gammele boot probeert hij op het nabijgelegen meer een inkomen bij elkaar te sprokkelen. Vaak keert hij na een lange dag terug met niet meer dan drie, vier vissen. Niet alleen de van de bedrijven afkomstige pesticiden in het water zijn daar schuldig aan. Door het intensieve watergebruik, één roos verbruikt per dag zo'n anderhalve liter, is het waterpeil in de afgelopen jaren sterk gezakt. De paai-gronden, die de vissen gebruikten om zich voort te planten, zijn als gevolg daarvan onherstelbaar beschadigd. De tragiek waarin de personages in Van Zantvoorts film gevangen zitten, komt nog wel het sterkst naar voren in het verhaal van Oscar. Sinds hij werd ontslagen bij een bloemenbedrijf pendelt hij

'Ik wilde de mensen op een pure en intieme manier portretteren'

met drie ezeltjes op en neer tussen het meer en de stad. Voor een paar cent per jerrycan voorziet hij de inwoners van drinkwater. Drinkwater waarvan bekend is dat het door de vervuiling ervan niet geschikt is voor consumptie. Maar voor Oscar is het de enige manier om aan geld te komen en voor de inwoners van de stad is er geen andere waterbron dan het zwaar vervuilde meer. *A Blooming Business* doet denken aan andere documentaires waarin machtsmisbruik door grote, multinationale ondernemingen aan de kaak wordt

gesteld. Voorbeelden daarvan zijn de films van de Amerikaan Michael Moore of de bekroonde documentaire *Darwin's Nightmare*, waarin de Oostenrijker Hubert Sauper een verband legt tussen de visexport uit het Victoriameer en illegale wapenhandel. Toch is zijn film nooit bedoeld als een aanklacht tegen de bloemenindustrie, benadrukt Van Zantvoort. Dat de documentaire als zodanig zou kunnen worden opgevat, maakt hem zelfs bevreesd. Bijvoorbeeld voor de gevolgen die het zou kunnen hebben voor de mensen die aan zijn film meewerkten. „Ik heb er slapeloze nachten van gehad. Zo'n documentaire maken is een vorm van zelfpijniging. Waarom doe je het? Niemand heeft erom gevraagd en dan lopen de mensen met wie je hebt samengewerkt ook nog eens het risico hun baan te verliezen. Tegelijkertijd vertel ik in mijn film niets nieuws. De slechte werkomstandigheden zijn al heel lang zorg van Keniaanse vakbonden en mensenrechtenorganisaties. Ik schop ook nergens tegenaan, ik wil alleen de mensen aan het woord laten die nooit aan het woord komen.” De film is door die benadering ook eerder een 'poëtische vertelling' van de complexiteit van het bestaan dan een journalistieke documentaire waarin het achterhalen van de waarheid en het ter verantwoording roepen van de partijen voorop staan. Van Zantvoort: „Als kunstenaar gaat het er mij erom mensen en hun levens met beelden te beschrijven en om de verwondering die ik zelf voel, in beeld te vertalen. Bij het maken van de film heb ik geprobeerd om zo dicht mogelijk bij mezelf te blijven en om op een pure en intieme manier die mensen te portretteren. Het idee van de vakbond waarmee ik samenwerkte om met een verborgen camera de bedrijven in te gaan, heb ik bijvoorbeeld ook afgewezen. Zo'n soort film heb ik nooit willen maken.” In de documentaire komt dan ook niemand aan het woord van de bloemenindustrie zelf. „Ten eerste wilde niemand voor de camera met ons praten. En als dat wel was gebeurd, dan was het

Fragment uit *A Blooming Business*: de bloemenveiling in Aalsmeer.

een veel complexer verhaal over oorzaken en verantwoordelijkheden geworden. Het zou me voor keuzes hebben gesteld die ik niet wil maken. Wat je ziet is mijn ervaring, mijn realiteit. Waar de exacte waarheid ligt weet ik niet, ik denk dat niemand dat weet.” Van Zantvoort wil zijn publiek ook niet de boodschap meegeven dat ze geen Keniaanse rozen zouden mogen kopen. „Er is een Fair Trade-keurmerk waarover ook een deel van de Keniaanse bloemenindustrie beschikt. Helaas is dat systeem nog lang niet waterdicht, maar er zit wel verbetering in. Ik hoop dat mijn film zal bijdragen aan het versnellen van die verbetering zodat die honderdduizenden mensen het over een paar jaar iets beter hebben dan nu.”

➔ *A Blooming Business* is te zien in de MustSee Bioscoop op vrijdag om 19.30 uur (Nederlandse première) en zondag om 14.15 uur.

Ton van Zantvoort

foto Gerard van Offeren/het fotoburo

International Film Festival Breda

48 Hour Film Project

In het weekend van 20 tot en met 22 maart hebben 16 teams binnen 48 uur 16 films gemaakt. Alle deelnemende teams ontvingen enkele summere aanwijzingen: eenzelfde personage, een dialoogzin en een voorwerp. Bovendien moet in elke film Breda in beeld komen. Het resultaat en de prijsuitreiking is te zien op vrijdagavond 27 maart. Een jury bestaande uit acteur Peter Blok (voorzitter), regisseur/producent Hetty Naaijken, Jiska Rickels (filmmaker), Karim Traïdia (filmmaker) en Noud Heerkens (regisseur) beoordelen de films. Tevens wordt een publieksprijs uitgereikt.

Vrijdag 19.00 u zaal oranje.

Adoration (Nederlandse première)

Regie: Atom Egoyan, Canada 2008; 100 min. Nederlands ondertiteld; met Arsinée Khanjian, Scott Speedman, Aaron Poole

De jonge Simon verzint voor een opdracht op de middelbare school een uitgebreid verhaal rond de dood van zijn ouders, waarbij zijn vader en moeder vermoord zouden zijn. Hij leest dit voor in de klas, zet het online en ontketent zo een ware sensatie op internet.

Vrijdag 21.15 u zaal groen; zaterdag 17.15 u zaal paars; zondag 12.15 u zaal oranje.

Atlantis (Nederlandse première)

Regie: Digna Sinke, Nederland 2008; 90 min. Nederlands gesproken; met Annemarie Prins, Pitou Nicolaes en Cas Enklaar

De verlegen 14-jarige Xenia voelt zich niet op haar plaats in de overgereguleerde maatschappij waarin ze leeft. Op zoek naar een eigen plek ontdekt ze een eiland waar de tijd niet lijkt te bestaan. Daar vindt ze de sleutel naar haar toekomst.

Zaterdag 19.30 u zaal rood, in aanwezigheid van cast en crew (première); zondag 14.00 u Chassé 1 gevolgd door een talkshow met regisseur Digna Sinke.

Beyond the Game (Beyond Cinema)

Regie: Jos de Putter, Nederland 2009, 75 min. Nederlands gesproken/ondertiteld.

Documentaire over de twee topspelers van de internet game World of Warcraft III. De Nederlandse 'Grubby' en de Chinese 'Sky' worden gevolgd tijdens de aanloop van de wereldkampioenschappen WoW III waar zij zullen strijden om de wereldtitel en eeuwige roem in de cyberspace.

Zaterdag 17.30 u zaal grijs; zondag 18.00 u zaal blauw.

Big Lebowski, The (Keuze Anton Corbijn)

Regie: Joel Coen, VS 1998, 117 min. Nederlands ondertiteld; met Jeff Bridges, John Goodman, Julianne Moore, Steve Buscemi

In deze hilarische comedy-thriller maken we kennis met The

BLOOMING BUSINESS, a (Nederlandse première)

Regie: Ton van Zantvoort, Nederland 2009, 54 min. Engels ondertiteld

In zijn nieuwe documentaire na Grito de Piedra laat de Bredase filmmaker Ton van Zantvoort de wereld zien achter de bloemenweek in Kenia. Onderdrukking, seksueel misbruik en abominabele werkomstandigheden zijn het gevolg van deze ogenschijnlijk fleurige wereld. De film beleefde verleden week de wereldpremière tijdens het festival van Thessaloniki.

Vrijdag 19.30 u zaal paars in aanwezigheid van crew (première); zondag 14.15 u zaal rood, gevolgd door een talkshow met regisseur Ton van Zantvoort.

Blue Velvet (keuze Anton Corbijn)

Regie: David Lynch; VS, 120 min. Nederlands ondertiteld. Met Isabella Rossellini, Kyle MacLachlan, Dennis Hopper, Laura Dern

Veel geprezen film over een tiener die in een kleine provincieplaats een afgehouwen oor vindt en dat bij de politie deponeert. Samen met de dochter van de rechercheur gaat hij zelf op onderzoek uit waarbij hun pad gekruist wordt door een labiele en gevaarlijke drugsdealer (Hopper) en een zweele nachtclubzangeres (Rossellini).

vrijdag 22.30 u zaal geel.

Bomb It (Beyond Cinema, Europese première) Regie: Jon Reiss, VS 2008, 93 min. Engels gesproken, niet ondertiteld

Een wervelende documentaire over graffiti-cultuur. Aan de hand van beelden van veertien steden op vijf continenten wordt de grote invloed die street-art en graffiti wereldwijd hebben op de heersende cultuur getoond.

Zaterdag 13.00 u zaal blauw; zondag 10.00 u zaal grijs.

Brothers Bloom, The (Nederlandse première)

Regie: Rian Johnson, VS 2008, 109 min. Nederlands onder-